

הפקעת צו מבחן לנאשם - באילו נסיבות ומה עושים?

צו מבחן הוא הליך שיקומי, שמתחשב בנסיבות חייו של נאשם ומאפשר לו לשקם את חייו ולחזור לתפקוד נורמטיבי. צו המבחן מוטל במקום עונש שהיה מוטל על העבירה המקורית ויכול לכלול תנאים שונים כגון הליך שיקומי, התייצבות בפני קצין מבחן, התחייבות לעבודה סדירה וכדומה. אי מילוי של תנאי הצו יכול לגרור סנקציות שונות, החל מאזהרה ועד להפקעת הצו והטלת עונש על העבירה שבגינה הוטל הצו מלכתחילה. עם זאת, יש לבדוק את הסיבות להפקעת הצו ולוודא כי אכן ההפקעה חוקית ותקינה. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר להלן מהו צו מבחן, מהם התנאים להפרתו והפקעתו ומה ניתן לעשות במקרה כזה.

מהו צו מבחן?

צו מבחן הם מגוון של אמצעי טיפול, שיקום ופיקוח שמטיל בית המשפט על אדם שעבר על החוק. הצו מעוגן בפקודת המבחן תשכ"ט-1969, שמקנה לבית המשפט סמכות להטיל על נאשם צו פיקוח על ידי [שירות מבחן](#).

המטרה של צו מבחן היא שיקומית במקרים שבהם ליווי ותמיכה מקצועיים יכולים לסייע לאדם לחזור לתפקוד נורמטיבי. למשל, אם אדם ביצע עבירת רכוש בגלל שהוא מכור לסמים, אפשר להטיל עליו צו מבחן כדי לשקמו.

את השיקום והתמיכה מתאימים לכל אחד, בהתאם לנסיבות האישיות שלו ולדו"ח [תסקיר שירות המבחן](#) שמוגש לבית המשפט. למעשה צו המבחן ניתן במקום עונש אחר, כחלופה לעונשים כבדים יותר, כגון עונש מאסר בפועל. הנאשם לא נענש על העבירה גם לאחר שאשמתו בה הוכחה, אלא מקבל צו מבחן שיקומי שיכול לכלול כמה היבטים:

- תנאים מניעתיים** - התייצבות אצל קצין מבחן, התחייבות להימנע מביצוע עבירות נוספות, בדיקות סמים.
 - תנאים מתקנים** - השתתפות בתוכנית שיקומית, התחייבות לעבודה סדירה.
- כדי שאפשר יהיה להטיל את צו המבחן, צריכים להתקיים [מספר תנאים](#):
- הנאשם אכן אשם.
 - התקבל תסקיר משירות המבחן.
 - בית המשפט קבע כי יש להטיל על הנאשם צו מבחן, בהתאם לנסיבות.
 - הנאשם נתן לכך את הסכמתו.
 - הוסברו לנאשם תנאי צו המבחן וההשלכות של הפרתו.

מכאן עולה שצו המבחן היא תקופת ניסיון לאדם שנמצא אשם בדיון, למשך תקופה שבה יהיה בפיקוח קצין המבחן וייעזר בהדרכתו. הטלת צו המבחן לא תלויה ברמת העבירה וחומרתה, אלא על פוטנציאל השיקום של הנאשם. בית המשפט קובע את צו המבחן לפי התסקיר שבו מפורט הרקע האישי של הנאשם, מצבו הכלכלי והנפשי וחווות הדעת על הסיכוי לשקמו. עם זאת, בית המשפט אינו מחויב לתסקיר ויכול לפסוק אחרת, ולהטיל על הנאשם עונש מאסר בפועל או עונשים אחרים.

על פי סעיף 4 לפקודת המבחן, תוקף צו מבחן הוא בין חצי שנה לשלוש שנים ואפשר להאריכו בתנאי שלא חלפו 3 שנים. מה קורה אם מפרים את צו המבחן?

הפרת צו מבחן והפקעתו

כאמור על השופט להסביר בצורה ברורה לנאשם את משמעות הצו ולהסביר לה מה יהיו ההשלכות אם יפר אותו. כמו כן עליו להדגיש כי אם יעבור עבירה נוספת יהיה צפוי לעונש גם על אותה עבירה שבגללה הוטל צו המבחן. כדי לאשר את הצו, על הנאשם לחתום על טופס צו המבחן שבו הוא מביע את הסכמתו לקיימו ומאשר את התנאים הרשומים בו. על הטופס חתומים השופט שנתן את הצו, קצין המבחן והנאשם עצמו שגם מקבל מהצו עותק.

כאשר מתחיל הנאשם למלא אחר תנאי הצו, תפקידו של קצין המבחן הוא לסייע לו וללוותו בתהליך ובמקביל לדווח לבית המשפט על ההתקדמות בהליך השיקומי. הפרת צו מבחן יכולה להיות כל הפרה של תנאי שרשום בו. ההשלכות של אי עמידה בצו המבחן תלויות בסוג ההפרה שביצע הנאשם:

הפרות קלות כגון אי התייצבות אצל קצין המבחן עלולות לגרור קנס, אזהרה או הוספת מאסר מותנה לצו.

הפרות חמורות יותר, כגון סירוב לבדיקת סמים או אי התייצבות בתוכנית גמילה עלולות לגרור עונש מאסר עקב הפרת אימון.

ביצוע עבירה נוספת עלול לגרום להפקעת צו המבחן ופתיחה של הליך פלילי נוסף, שבו יוטל עונש על העבירה החדשה אך גם על העבירה המקורית שעליה הוטל צו המבחן.

בצו המבחן עצמו לא מפורט העונש למקרה של הפרתו והדבר נתון לשיקול דעתה של הערכאה השיפוטית. אם קצין המבחן רואה שהנאשם מפר את תנאי הצו, פונה שירות המבחן לבית המשפט לערוך דיון חדש בעניינו. בית המשפט בוחן את פרטי ההפרה ואת נסיבות המקרה ומחליט אם להאריך את צו המבחן או להפקיעו. אם בית המשפט מחליט להפקיע את צו המבחן כי השתכנע שאכן הנאשם לא מילא בעקביות אחר תנאיו או הפר אותו בצורה בוטה, הוא יטיל על הנאשם עונש על העבירה המקורית שבגינה הוטל צו המבחן.

לדוגמה, אם העבירה הייתה פריצה בגלל התמכרות לסמים והנאשם לא מילא אחר הוראות צו המבחן, יכול בית המשפט להזהיר אותו ולהאריך את תוקף צו המבחן. אם הפר שוב את הצו, יכול בית המשפט להפקיע את הצו ולשלוח את הנאשם למאסר בפועל, העונש המקורי על עבירת הפריצה.

התמודדות עם הפקעת צו מבחן

אפשר להתמודד עם ההוראה להפקיע את צו המבחן. על [עורך דין מימו](#) לבדוק את פרטי המקרה ולוודא כי כל התנאים להטלת צו המבחן אכן התקיימו. למשל, אם לא הוסברו לנאשם כראוי תנאי צו המבחן או שהנאשם לא אישר שהבין אותם, זו עילה לביטול ההפקעה של הצו ולביטול עונש המאסר שהוטל בגלל הפרת הצו.

כמו כן יש לבדוק את תנאי הצו ולוודא כי אכן התקיימה הפרה ואם אכן ההפרה מצדיקה את הפקעת הצו. מומלץ להתייעץ עם עורך דין פלילי בכל מקרה שבו אתם נאשמים שהפרתם צו מבחן או אם צו המבחן כבר הופקע, כדי לשמור על הזכויות שלכם ועל הסיכוי שלכם להשתקם.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בהליכים פליליים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה זוזמנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}